

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtak pop.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 40— K
pol leta 20— "
četrt leta 10— "
posamezna številka po 80 vin.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 60 vin. za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 45 K.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznaki je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 90 vin.
" " " dvakrat . . . 80 "
" " " trikrat . . . 50 "
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 40 vin.
Oznaki sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljsk. Tovariša
v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštnine.

Učiteljski kongres v Beogradu določen za 18. julij!

Vodstvo Zaveze je prejelo iz Beograda to-le brzojavko: Kongres učiteljstva odložen za 18. julij. To je skrajni rok. Odlaganja ne more više biti. Predsednik: Dim. Sokolović.

Učiteljsko združenje v Beogradu je bilo prvotno sklenilo, da se vrši kongres dne 23. maja t. l. na binkočno nedeljo. Toda v tem času bi se moglo le majhno število učiteljstva iz daljnih pokrajin naše kraljevine udeležiti kongresa. Zato so vse organizacije posredovale, da se kongres preloži, kar se je tudi zgodilo.

Kongres se bo torej neprekinjeno vršil dne 18. julija 1920. Na nas je sedaj, tovariši in tovarišice, da bo udeležba iz Slovenije kar najmnogobrojnejša. Agitacija za to se mora takoj pričeti. Okrajna učiteljska društva naj skličejo čimprej društvena zborovanja, na katerih naj se posvetujejo, kako omogočiti častno udeležbo. Vsako društvo mora biti dobro zastopano one dni v Beogradu! Tudi vodstvo Zaveze bo delovalo na to, da preskrbi udeležnikom če ne brezplačno, pa vsaj znižano vožnjo po železnicah in ceno prenočišča v Beogradu.

Tovariši, tovarišice, takoj na delo, na marljivo delo!

Vodstvo Zaveze:

Blagajnik: Predsednik: Tajnik:
Fr. Luznar. L. Jelenc. Vil. Rus.

Nove gmotne zahteve javnih nameščencev.

Dne 16. aprila se je vršil ob 8. zvečer v veliki dvorani „Uniona“ shod javnih nameščencev v zadevi gmotnega položaja in nove regulacije prejemkov. Dvorana je bila nabito polna, shoda se je udeležilo tudi učiteljstvo ljubljansko in bližnje okolice skoro polnoštevilno. Govorniki: gg. Lilleg, Vojska, Reisner, Urbančič, Tavčar so z ostrimi besedami bičali vladu, ki ne stori ničesar proti vedno naraščajoči draginji. Javni nameščenci so tako prisiljeni staviti zopet nove zahteve: in sicer naj se novembarske plače lanskega leta v kronah stavijo al pari z dinarji.

Zahteve organizacije javnih nameščencev, ki se jih je stavilo vladi, so sledeče:

1. Vsak javni uslužbenec ima z veljavnostjo od 1. aprila prejemati najmanj službene prejemke v izmeri današnjim draginjskim razmeram odgovarjajočega ekstenzija minima. Priznavamo upravičene razmere diferenciranja službenih prejemkov po kvalificirani strokovni službi in službeni dobi.

2. Zahtevamo odmero službenih prejemkov na podlagi razmerja, kakor je bilo 1. novembra.

3. Zahtevamo, da se prejemki od 1. aprila določijo v razmerju 4:1 K prejemkom od 1. novembra 1919.

4. Zahtevamo, da se upokojevcem prizna pravica do polnih pokojninskih prejemkov neglede na to, ali imajo privatni zaslužek ali ne.

5. Zahtevamo, da dobi vsak upokojenec pokojnino v enaki odstotni meri od sedanjih prejemkov aktivnega uslužbenca njegovega čina, kakor je to bilo pred nastopom draginjske doklade.

6. Zahtevamo, da se vsem našim zahtevam čimprej ugoti, najkasneje pa do 15. maja t. l.

7. Zahtevamo enkratni nabavni prispevek, in sicer za neoženjene oziroma ne-omozene 2000 K, za rodbine pa 4000 K.

Ker ima učiteljstvo že dinarske plače, je podal v imenu „Zaveze jugoslovanskega učiteljstva“, ki je celotno včlanjeno v osrednji organizaciji javnih nameščencev, predsednik tovariš Jelenc nastopno

izjavo:

Učiteljstvo, organizirano v „Zavezi jugoslovanskega učiteljstva“ v Ljubljani, se solidarno pridružuje izjavam ostalega državnega uradništva in izjavlja:

1. da vztraja na svoji načelni zahtevi, da se uvrsti v pragmatiko ostalega državnega uradništva z analogno t. j. dovršeno srednjošolsko izobrazbo;

2. da zahteva, dokler se to parlamentarnim putem ne izvede, povišek k dose- danjem prejemkom v obliki draginjskih doklad, s katerimi se popolnoma zjednači z vsakokratnimi prejemki ostalega državnega uradništva z isto izobrazbo, isto službeno dobo in istim številom družinskih članov;

3. za meščansko-šolsko in strokovno učiteljstvo je računati prejemke za en činovni razred višje;

čajem, ki nam lahko služijo za merilo komponistovih zmoglosti.

Modern kvartet zahteva od proizvajalcev veliko tehnično potenco in absolutno razumevanje skladbe. Vsak mora biti popolnoma samostojen umetnik, ki je zmožen brez dirigenta pravilno tolmačiti intencije skladateljeve. To moramo imeti pred očmi, ako hočemo primerno oceniti delo g. primarija in ostalih članov kvarteta. Najbolj pa moramo biti hvaležni g. Ziki za inicijativo, da je oživel zopet komorno glasbo, ki je s Talichom menda popolnoma izgubila iz naše koncertne dvorane.

Od obeh kvartetov vzporeda je najboljši Dvořakov F-dur kvartet, ki ga prištevamo med najpopolnejša dela kvartetne literature. Posebno prvi stavek je radi svoje tematike in polifonije pravi bisser. Čajkovskega kvartet je, akoravno tudi prvovrsten, vendar bolj mehke in ne tako karakterističen kakor Dvořakov. In terpretirana sta bila oba izborna. Malo medel se mi je zdel prvi stavek D-dur in Finale F-dur kvarteta. Ostali stavki so bili jako dobro proizvajani — naravnost

4. Sorazmerno z vsakovrstnimi poviški aktivnega učiteljstva se imajo zvišati prejemki tudi upokojevcem.

Vladi se je stavil termin do 15. maja. Povišek naj se uveljavi od 1. aprila nadalje.

L. JELENC:

Jezijo se . . .

Odbor Slomškove zveze je objavil v svojem glasilu „Slovencu“ dolgovestno poslanico vsem podružnicam in okrajnim učiteljskim društvom v Sloveniji. Na široko so vrgli svoje mreže in nadejajo se bogatega lova. V naše strnjene vrste so posegli in kal razdora hočejo vreči med nas. Naša okrajna učiteljska društva so zavedna dovolj, da vedo sama brez pomoči odbora Slomškove zveze najti pravo pot in ukreniti ono, kar ima biti v korist in blaginjo učiteljskemu stanu in napredku šole.

Ker pa odbor Slomškove zveze v političnem svojem glasilu objavlja stvari, ki ne odgovarjajo resnici in v svoji neorientiranosti potvarja dejstva, hočem razmere med našo Zavezo in Slomškovo zvezo pojasniti v kratkih besedah.

Torej učiteljski svet! Tu se je ustanovil, da bi na skupnih sestankih razpravljali o obče učiteljskih vprašanjih. Bili smo mnemja, da je to mogoče. Toda komaj smo imeli dve seji, smo se že uverili, da člani učiteljskega sveta, ki jih je Slomškova zveza poslala v ta odbor, deloma ne smatrajo te institucije za resno, deloma pa hočejo porabiti te sestance v to, da se točno informirajo o vseh naših namerah, ukrepih in sklepih, skratka, da bi bili informirani o vsem našem delovanju in nas tako lažje posnemali, saj itak hodijo v vsem svojem delovanju za nami in nas posnemajo. Sklepov, ki so se storili na teh dveh sejah učiteljskega sveta, se niso držali, in so v nasprotnem smislu za hrbtom istega pošiljali vloge na po-verjeništvu za uk in bogočastje. Tajnik, ki je bil vzet iz njih srede, ni spisal nobenega zapisnika in rekel predsedniku, ki ga je zahteval od njega, da je pač nekaj sestavil, pa vrgel vse skupaj v peč. Videli smo in spoznali, da smo se prenačili z ustanovitvijo učiteljskega sveta, ki se ni bil ustanovil na pobudo Slomškove zveze,

kar napak trdi odbor: misel je bila izšla iz upravnega odbora naše Zaveze. To omenim samo mimogrede.

Odbor Slomškove zveze je posebno ponosen in polaga veliko važnost na resolucijo, ki so jo sprejele podružnice Slomškove zveze in nekatera naša okrajna učiteljska društva, na resolucijo, ki govori in z veliko vneto nagovarja na ustanovitev skupnega stanovskega učiteljskega združenja v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Meni pa se vidijo te resolucije čisto nepotrebne. Že takrat, ko so jih z velikim navdušenjem sprejemali na zborovanjih je bila ustanovitev naše stanovske osrednje organizacije gotova stvar. Združenje je že tako rekoč ustanovljeno. Gre samo za čas, kdaj se to javno na slavnostnem zborovanju izreče, ali dne 23. maja t. l. kakor žele naši tovariši v Beogradu, ali kakor zahtevajo druge organizacije v mesecu juliju ali avgustu zavoljo lažje in večje udeležbe od naše strani.* Res je pa tudi, da Slomškova zveza kot taka ne more vstopiti v združenje in to iz enostavnega vzroka, ker so podlaga snujoči se organizacije okrajna učiteljska društva in ne učiteljske zveze. Tisti člani Slomškove zveze, ki bodo hoteli biti člani našega stanovskega združenja, bodo morali pristopiti k okrajnim učiteljskim društvom, v nasprotnem slučaju bodo ostali izven združenja. Nikakor se pa s tem ustanovitev ne prepreči, kakor mislijo nekateri naši tovariši. Dalje se pritožuje odbor Slomškove zveze nad tem, da nismo hoteli poslati zastopnikov, s katerim bi bilo možno sestaviti pogoje za ustanovitev strokovne organizacije. Čemu sestavljati pogoje za ustanovitev korporacije, ki je že ustanovljena? Saj so se obrnili preko Zaveze v Beograd po informacije. Drugačnih navodil pa jim tudi beograjski tovariši ne morejo dati, nego sem jih napisal v gornjih vrsticah. Torej v okrajna učiteljska društva!

Odbor Slomškove zveze menda res misli, da je v svoji poslanici napisal zgodovino ustanavljanja naše osrednje orga-

* Kakor je razvidno iz brzojavke, priobčene v današnji številki našega lista, se vrši učiteljski kongres v Beogradu definitivno dne 18. julija t. l. Opom. ured.

LISTEK.

I. komorni večer godalnega kvarteta Zika.

(R. Zika: I. gosli, K. Sancin: II. gosli, L. Černv: viola, I. Zika: čelo; s sodelovanjem prof. J. Ravnika: klavir.)

Komorna glasba spada med najlepše, kar nam nudi instrumentalna glasba. Prvotno je služila le za domačo zabavo skladateljev ali pa se je proizvajala v ožjem krogu ljubiteljev glasbe. Od števila proizvajalcev je bila odvisna navadno tudi skladba sama, tako da je potreba pravzaprav povzročila pester zasedbe, ki jih nahajamo v tej vrsti glasbe (kvartet, trio itd. itd.) Najbolj se je priljubil godalni kvartet in to kot najpopolnejši zastopnik komorne glasbe. Udomačil se je polagoma na vseh koncertnih odrih: s tem je sicer pridobil na ugledu, izgubil pa na čaru intimitnosti, ki ga je imel prej. Iz dvodelne pesmi in skromne sonate so postali kvarteti mogočne skladbe s sinfoničnimi zna-

mojstersko pa Andante (D-dur) in Lento (F-dur), ki so se odlikovali posebno po finem niansiranju in preciznem igranju. Majhen nedostatek je bil v tem, da ni bilo popolnega ravnotežja med I. violino in čelom na eni in med II. violino in viololo na drugi strani. (Ton drugih dveh je bil polnejši.) Na kvar tonu je bila tu pa tam uporaba umetnih potez loka: *piccata* (*sautillé*) in neke vrste *picchiet-tatu*. V kvartetu, pri tem majhnem številu sodelujočih, se morajo rabiti kolikor mogoče zvočne poteze. *Sautillé* ne bi smel biti tako sekan in suh, ampak sočnejši. Ker so ga mestoma vsi štirje enakega uporabljali, mislim, da je bilo namenoma. To je dalo tudi Finalu Dvořakovega kvarteta premalo moči, ki je bil drugače kot celota brilantno proizvajan.

Izborna je bila prednašana tudi Sindingova Serenada za 2 gosli (R. Zika, Sancin) in klavir (prof. Ravnik). Kakor lep, ne vsiljiv glas čela, se je vpeljal med kontrapunktirajoča glasova violin, klavirski part. Občudovati sem moral nepri-silleno, tematično in tehnično dovršeno igranje g. prof. Ravnika. Noben motiv

tudi naimaniši ni ostal zanemaren in vendar ni bil klavir nikjer vsiljiv, tudi ne preglasen, kakor se to večkrat dogaja.

Uspeh večera je bil popoln, tako, da je moral kvartet vsled zaslužene, ne nehajočega aplavza dodati še eno skladbo. Občinstvo je tudi razumelo pomen komorne večera, zato ga je posetilo v nenavadno velikem številu. (Želeli bi, da bi se prihodnji, ki bo kakor upamo kmalu sledil prvemu, ne vršil več v dvorani Nar. doma. Ako mora že slavna poštna uprava, rekvirirati Filharmonično dvorano za starega avstrijskega šimela — saj ni menda razen starih recepisov nič pametnega tam spravljene — bi bilo umestneje, da bi se vršil koncert v Unijonski dvorani. Dvorana Nar. doma je premalo akustična in oder, ki tam stoji, več škodi kakor koristi, ker li odzame resonanco zadnje stene in stroga nad njim.)

Ado Gg.

Vsak Jugoslovan mora biti član „Jugoslovanske Matice!“